

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๙

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๖๘

วันที่ ๒๔ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๙

ระหว่าง { ศาลจังหวัดพัทธยา ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

เรื่อง พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ เฉพาะการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ศาลจังหวัดพัทธยาส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสอง (บริษัท ไอโอไนค โลจิสติกส์ จำกัด ที่ ๑ และนางสาวณิสากร สีนสวัสดิ์ ที่ ๒) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๒๗๗/๒๕๖๘ และ อ ๒๗๘/๒๕๖๘ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามคำโต้แย้งและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

พนักงานอัยการจังหวัดพัทธยาเป็นโจทก์ยื่นฟ้องบริษัท ไอโอไนค โลจิสติกส์ จำกัด ที่ ๑ และนางสาวณิสากร สีนสวัสดิ์ ที่ ๒ เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดพัทธยาว่า จำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ประกอบกิจการเป็นตัวแทนผู้รับจัดการขนส่งสินค้าและตัวแทนออกของ (ดำเนินพิธีการศุลกากร) และจำเลยที่ ๒ เป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญกระทำการแทนจำเลยที่ ๑ มีผลผูกพันจำเลยที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ จำเลยทั้งสองร่วมกันนำเข้าไม้ประดู่มาในราชอาณาจักร โดยช่วยจำหน่าย พา ช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ

- ๒ -

ร่วมกันชุกซ่อนไม้ประดู่ในรถบรรทุก สำแดงชนิดสินค้าเป็น “เฟอร์นิเจอร์ (ทำด้วยไม้ประดู่)” แต่ความเป็นจริงสินค้านี้ดังกล่าวเป็นไม้ประดู่แปรรูปซึ่งเป็นสินค้าต้องห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักร อันเป็นการฝ่าฝืนประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การนำไม้และไม้แปรรูปรวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใดที่ทำด้วยไม้เข้ามาในราชอาณาจักร ตามแนวชายแดนจังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และระหว่างวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ จำเลยทั้งสอง ร่วมกันพยายามส่งออกไม้ประดู่ไปนอกราชอาณาจักร โดยช่วยจำหน่าย พา ช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ ร่วมกันชุกซ่อนไม้ประดู่ในตู้สินค้า สำแดงชนิดของสินค้าเป็น “เฟอร์นิเจอร์ (ทำด้วยไม้ประดู่)” แต่ความเป็นจริงสินค้านี้ดังกล่าวเป็นไม้ประดู่แปรรูปและไม้สมพงแปรรูป ซึ่งเป็นสินค้าหรือของต้องจำกัด หรือของต้องห้ามส่งออกนอกราชอาณาจักร และเป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกนอกราชอาณาจักร อันเป็นการฝ่าฝืนประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้ไม้เป็นสินค้าที่ต้อง ขออนุญาตในการส่งออกนอกราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๕ การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นความผิด ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ พระราชบัญญัติการส่งออกนอกรและ การนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕ มาตรา ๗ และมาตรา ๒๐ พระราชบัญญัติ ให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช ๒๔๘๙ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๑ จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธและโต้แย้งว่า สินค้าดังกล่าวเป็นสินค้าที่ได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานของรัฐก่อนนำเข้าในราชอาณาจักรและยืนยันว่าเป็นสิ่งประดิษฐ์ตามกฎหมาย สามารถนำเข้าในราชอาณาจักรและส่งออกนอกราชอาณาจักรได้ จำเลยทั้งสองเคยส่งสินค้า ดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักรมาแล้ว มิได้มีเจตนากระทำความผิดกฎหมาย

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลจังหวัดพัทธยา จำเลยทั้งสองโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ บัญญัติให้ผู้นำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำโดยหลีกเลี่ยง ข้อจำกัดหรือข้อห้ามอันเกี่ยวกับของนั้นต้องระวางโทษจำคุก และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้ผู้กระทำความผิด ตามมาตรา ๒๔๔ ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา เป็นบทบัญญัติที่ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายอาญา

- ๓ -

ที่กำหนดให้บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา ทำให้บุคคลได้รับภาระทางกฎหมายเกินสมควรแก่เหตุโดยการใช้หลักความรับผิดชอบเคร่งครัด ขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๖ จำเลยทั้งสองขอให้ศาลจังหวัดพญาส่างคำได้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

ศาลจังหวัดพญาเห็นว่า จำเลยทั้งสองได้แย้งว่าพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งศาลจังหวัดพญาจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสองไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า ศาลจังหวัดพญาส่างคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสองเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๖ หรือไม่ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลจังหวัดพญาจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยทั้งสองโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัตินี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ส่วนที่ได้แย้งว่า พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ หรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ เป็นบททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ โดยมีได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่ขอให้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่ เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำความเห็นและจัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

- ๔ -

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำความเห็นและจัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. เลขาธิการวุฒิสภา จัดส่งสำเนารายงานการประชุมและสำเนาบันทนาการการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ ๖๔/๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๐ สำเนาบันทนาการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๗ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ ๑๘ ครั้งที่ ๒๐ ครั้งที่ ๒๑ ครั้งที่ ๒๗ ครั้งที่ ๒๘ ครั้งที่ ๒๙ และครั้งที่ ๓๔ สำเนารายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำเนาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สรุปได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๖ และมาตรา ๒๕๔ (มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ ในปัจจุบัน) มีการปรับปรุงองค์ประกอบความผิดและบทกำหนดโทษทางอาญาเพื่อให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับศุลกากรในปัจจุบัน โดยมาตรา ๒๔๔ เป็นความผิดฐานหลักเลียงข้อจำกัดหรือข้อห้ามในการนำเข้าและส่งออก โดยกำหนดโทษการนำเข้า การส่งออก การผ่านแดน และการถ่ายลำ โดยหลักเลียงข้อจำกัดหรือข้อห้าม ส่วนมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา เป็นเทคนิคทางกฎหมายซึ่งทำให้กฎหมายศุลกากรมีโทษหนักกว่ากฎหมายอื่น เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบคดีและลดการฟ้องร้องต่อศาล โดยความผิดทางศุลกากรแม้จะมีโทษทางอาญา แต่ก็ยังเป็นโทษเกี่ยวกับทรัพย์สิน ไม่ได้กระทบต่อร่างกายหรือชีวิตของผู้กระทำความผิดดังเช่นกฎหมายอาญาทั่วไปตามความหนักเบาของการกระทำความผิด ประกอบกับเป็นเรื่องทางการค้า การหาพยานหลักฐานจากผู้กระทำความผิดเป็นไปได้โดยยาก หากบัญญัติให้ต้องมีเจตนาในการกระทำความผิดจะทำให้คดีศุลกากรถูกยกฟ้อง กฎหมายจึงบัญญัติให้ผู้กระทำต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

๒. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา จัดทำความเห็นสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดความผิดฐานหลักเลียงข้อจำกัดหรือข้อห้ามต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งของออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำ ส่วนมาตรา ๒๕๒ เป็นบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา และให้ถือว่า

- ๕ -

เป็นความผิดโดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้กระทำความผิดมีเจตนาหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ เป็นบทบัญญัติที่กล่าวไว้โดยชัดแจ้งให้ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา สอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและอธิบดีกรมศุลกากร จัดทำความเห็นในแนวทางเดียวกันสรุปได้ว่า กฎหมายว่าด้วยศุลกากรเป็นกฎหมายมหาชนทางเศรษฐกิจที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้รัฐมีอำนาจจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้าที่นำเข้าและส่งออก ตลอดจนควบคุมการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าที่จะมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่หรือความปลอดภัยของประชาชนภายในประเทศ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ จึงบัญญัติให้การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนวัตถุประสงค์ทางศุลกากรเป็นความผิดและต้องรับโทษ โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในหรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้ามาเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำโดยหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้ามอันเกี่ยวกับของนั้น ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรเป็นความผิดทางเทคนิคที่กฎหมายประสงค์จะลงโทษผู้ที่หลีกเลี่ยงข้อจำกัดและฝ่าฝืนข้อห้ามอันเกี่ยวกับของนั้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคม ประกอบกับฐานความผิดบางลักษณะยากต่อการพิสูจน์เจตนา จึงไม่อาจนำหลักเรื่องกรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา มาพิจารณาได้ เนื่องจากลักษณะของพื้นที่ยากที่จะพิสูจน์ได้ว่าผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกมีเจตนาแท้จริงอย่างไร มาตรา ๒๕๒ จึงบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ต้องรับผิดโดยไม่ต้องคำนึงถึงเจตนา และกำหนดโทษทางอาญาเพื่อให้ผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกต้องใช้ความระมัดระวังในระดับที่สูงกว่าธรรมดา อันเป็นการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดอ้างเอาเจตนามาเป็นข้อแก้ตัวเพื่อปฏิเสธความรับผิดได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสอง ความเห็นและข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเอกสารประกอบแล้วเห็นว่า จำเลยทั้งสองไม่ได้แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคสอง อย่างไร ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ และเห็นว่าคดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐาน

- ๖ -

เพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ เฉพาะการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุมูลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย”

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มีเหตุผลในการประกาศใช้เนื่องจากพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและมีบทบัญญัติบางเรื่องล้าสมัยหรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งยังมีการตรากฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวหลายฉบับทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้บังคับกฎหมาย ประกอบกับการค้าและการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศได้พัฒนาและขยายตัวมากขึ้น ทำให้มีความจำเป็นต้องปรับปรุงการดำเนินพิธีการศุลกากรและการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล อันจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และประกาศใช้พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อเป็นมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการนำเข้า ส่งออก และนำผ่านราชอาณาจักรโดยบัญญัติให้ผู้ที่นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรของต้องกำกวดต้องได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามกฎหมายที่ควบคุมดูแลสินค้านั้นกำหนดไว้ หากไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ครบถ้วนจะมีความผิดตามกฎหมายที่ควบคุมดูแลสินค้านั้นและเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ในหมวด ๙ บทกำหนดโทษ มาตรา ๒๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้นำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากร เข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดน หรือการถ่ายลำโดยหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้ามอันเกี่ยวกับของนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

- ๓ -

หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลอาจสั่งริบของนั้นก็ได้ ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดพยายามกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน” และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “การกระทำความผิดตามมาตรา ๒๐๒ มาตรา ๒๔๒ หรือมาตรา ๒๔๔ ให้ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา”

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นกฎหมายมหาชนทางเศรษฐกิจที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้รัฐมีอำนาจจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้าที่นำเข้าและส่งออกตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยศุลกากร พิกัดอัตราศุลกากร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายด้านการเงิน การคลัง และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมการนำเข้า การส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งของต้องห้าม หรือของต้องจำกัด และป้องกันหรือปราบปรามการกระทำความผิดทางศุลกากรซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การสาธารณสุข การปกป้องชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ สัตว์ และพืช การคุ้มครองผู้บริโภค การคุ้มครองการผลิตทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมทั้งการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศให้เกิดประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายกำหนดให้การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนวัตถุประสงค์ทางศุลกากร รายได้จากภาษีอากร การควบคุมการนำเข้า และส่งออกของที่อาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคม หรือการฝ่าฝืนวัตถุประสงค์ด้านพิธีการศุลกากรต่าง ๆ เป็นความผิดและต้องรับโทษ มาตรา ๒๔๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดความผิดฐานหลักเลียงข้อจำกัดหรือข้อห้ามอันเกี่ยวกับการนำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งออกนอกนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือถ่ายลำ เพื่อเป็นการควบคุมของที่มีข้อจำกัดหรือข้อห้ามในการนำเข้าหรือส่งออก ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับ ความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคม และหากมีการกระทำความผิด มาตรา ๒๕๒ บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้ผู้กระทำความผิดฐานหลักเลียงข้อจำกัดหรือข้อห้ามต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๔๔ ต้องรับผิดโดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้กระทำความผิดมีเจตนาหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ อันมีลักษณะเป็นการบังคับให้บุคคลต้องรับผิดในการกระทำของตนอย่างเด็ดขาดโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเจตนา

- ๘ -

ข้อโต้แย้งของจำเลยทั้งสองที่ว่า พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ ที่บัญญัติให้ผู้นำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำโดยหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้ามอันเกี่ยวกับของนั้น ต้องระวางโทษจำคุก และมาตรา ๒๕๒ ที่บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา เป็นบทบัญญัติที่ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายอาญาที่กำหนดให้บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา ทำให้บุคคลได้รับภาระทางกฎหมายเกินสมควรแก่เหตุโดยการใช้หลักความรับผิดเคร่งครัด ขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับการนำของเข้า การส่งของออก หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ ยากต่อการพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิด ประกอบกับลักษณะของพื้นที่ตามแนวชายแดนของประเทศไทย มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศและครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัดของประเทศไทย หรือท้องทะเลซึ่งเป็นเขตแห่งราชอาณาจักรมีพื้นที่กว้างขวาง ทำให้ยากแก่การควบคุมการนำเข้าหรือส่งออก หรือยากที่จะพิสูจน์เจตนาของผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออก มาตรา ๒๕๒ จึงบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ต้องรับผิดในการกระทำของตนอย่างเด็ดขาดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา เพื่อให้ผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกต้องใช้ความระมัดระวังในระดับที่สูงกว่าธรรมดา เป็นการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดอ้างเอาเจตนาเป็นข้อแก้ตัวเพื่อปฏิเสธความรับผิด อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐยังคงมีหน้าที่ในการนำสืบการกระทำอันเป็นองค์ประกอบภายนอก โดยจำเลยมีสิทธิในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างโต้แย้ง และคัดค้านข้อกล่าวหา เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนและต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ โดยมาตรา ๒๔๔ ไม่ได้กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ และศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษตามความเหมาะสมแก่พฤติการณ์ในแต่ละคดีได้ นอกจากนี้ มาตรา ๒๕๖ และมาตรา ๒๕๗ เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดสามารถทำความตกลงระงับคดีในชั้นศุลกากรได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล โดยให้อธิบดีกรมศุลกากรมีอำนาจงดฟ้องร้องคดี หรือคณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบปรับเพื่อให้คดีเลิกกันได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากบุคคลนั้นยินยอมใช้ค่าปรับ หรือได้ทำความตกลง หรือทำทัณฑ์บน หรือให้ประกันตามที่อธิบดีกรมศุลกากรเห็นสมควร หรือตามคำเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ

- ๙ -

เปรียบเทียบกำหนด โดยในการพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ อธิบดีกรมศุลกากรและคณะกรรมการเปรียบเทียบจะพิจารณาพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นและพยานหลักฐานที่ปรากฏ เปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาชี้แจงข้อเท็จจริงและยื่นเอกสารหลักฐานเพื่อแก้ข้อกล่าวหา แล้วอธิบดีกรมศุลกากรและคณะกรรมการเปรียบเทียบจะพิจารณาว่าการกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดหรือไม่ หรือควรกำหนดโทษอย่างไร ดังนั้นพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ เฉพาะการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ แม้จะบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบโดยไม่มีเจตนา อันมีผลเป็นการตัดสิทธิของผู้ต้องหาในการพิสูจน์หักล้างว่าตนมิได้มีเจตนากระทำความผิด เป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลผู้นำของผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายล้าอยู่บ้าง แต่เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของผู้กระทำความผิดที่ถูกจำกัดตามบทบัญญัติของกฎหมายกับประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดจากการนำของเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย และรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมแล้ว เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ เฉพาะการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

- ๑๐ -

(คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๙)

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิรุห์ แสงเทียน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจิรนิติ หะวานนท์)

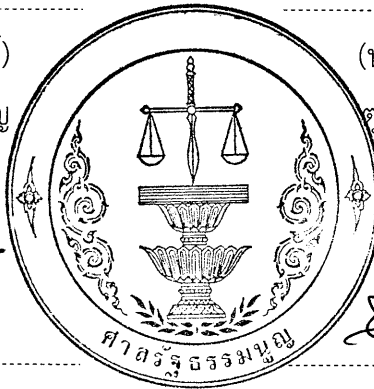
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนภดล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม รัฏฐอมฤต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุเมธ รอยกุลเจริญ)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสรารุช ทรงศิริไล)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ